

Bölüm 15

İŞLETMELERİN ÇEVRE İLİŞKİLERİ VE SORUMLULUKLARI

İŞLETMELERİN ÇEVRE İLİŞKİLERİ VE SORUMLULUKLARI

- İşletmeler ekonomik sistem içerisindeki belli bir sektöre bağlı olarak faaliyette bulunurlar.
- Faaliyetlerin sürdürülmesi sırasında, ekonomik sistem özellikleri ve sektörel çevre unsurları ile karşılıklı etkileşim içindedirler.
- İşletmelerin izleyecekleri politikalar,
- içinde bulundukları çevrenin koşullarına uygun olmalıdır.

İşletmenin dış çevresi

- Dış çevre faktörleri işletmenin sistemini, işleyişini ve yaşamını olumlu veya olumsuz yönde sürekli etkileyecek durumlar oluşturabilir.

Olumlu etki ve gelişmeler = FIRSAT

Olumsuz etki ve gelişmeler = TEHDİT

Fırsatlardan yararlanma + tehditlerden
sistemi koruyucu önlemler alma

- Piyasada etkili olmayı isteyen firmalar ;
- dış çevreden etki oluşmasını bekleyip tepki verme yerine,
- **olası etkileri ön görerek** daha önce tepki verme **(proaktif)** yaklaşımı tercih ederler.

Proaktif: Gerçekleşebilecek olayları önceden öngörerek pozisyon almak ve plan yapmaktır.

Reaktif yaklaşım: geleneksel yaklaşımdır. Kazaların ve sistem bozukluklarının incelenmesi esastır. Olay sonrası inceleme ve işin yeniden düzenlenmesine odaklanır.

- İŞLETMELERİN MAKRO DIŞ ÇEVRESİ VE
DIŞ FAKTÖRLERİ
- İŞLETMELERİN MİKRO DIŞ ÇEVRESİ VE
DIŞ ÇEVRE FAKTÖRLERİ

İŞLETMELERİN MAKRO DIŞ ÇEVRESİ

İşletmenin kuruluş aşamasından itibaren ve faaliyetlerini sürdürürken doğrudan veya dolaylı ilişkide olduğu ulusal makro çevresindeki tüm kişi ve kuruluşların içinde yer aldığı **ulusal sınırları içinde kalan genel çevresi ve bu çevreyi oluşturan faktörlerdir.**

İşletmelerin makro dış çevresi

- Demografik çevre
- Kültürel ve sosyal çevre
- Ekonomik çevre
- Politik ve hukuki çevre
- Teknolojik çevre
- Doğal çevre

Demografik çevre

Ulusal makro çevre içinde yer alan tüm nüfusun;
miktar,
yaş,
cinsiyet,
eğitim ve öğrenim düzeyi,
mesleki durum,
aile yapısı,
nüfusun ulusal boyutta kent ve kırsal kesimlere
dağılımı bir çok alt özellikten oluşur.

Demografik çevre

işletme sistemlerinin demografik çevreyle olan ilişkisi sadece ürünlerini değerlendirme amaçlı değildir.

Nüfus aynı zamanda;

işletmenin bir üretim girdisi olan **insan**

kaynaklarını (istihdam açısından, kalifiye eleman açısından) da içermektedir.

Kültürel ve sosyal çevre

Sosyal çevre: işletmeyi sarmalayan, doğrudan veya dolaylı olarak ilişki içinde olmayı gerektiren kültür, alt kültür ve sosyal sınıflardan oluşan makro çevre faktörü kümesidir.

Kültürel ve sosyal çevre

Kültür: Genel olarak bir toplumun üyeleri tarafından paylaşılan ve benimsenen; temel değerleri, tercih, tutum ve inançları, gelenek ve görenekleri ile davranışlarından oluşan yapısıdır.

Kültür bir toplumun bütününe yönelik
nitelikte etkiler ortaya çıkarıyorsa;

“genel kültürel çevre”

bir toplumun içindeki bazı değişik gruplar
arasında paylaşılan değer, yaşam şekli ve
davranışlarını yansıtıyorsa

“alt kültürel çevreden”

bahsedilir.

Ekonomik çevre

- **Bir toplumun ekonomik yapısı,**

- uygulanan ekonomik sistemler, (sosyalist, kapitalist , karma)
- bu sistemlerde oluşan piyasa yapıları, (monopol, tam rek. Vb)
- ekonomik piyasa mekanizmasını oluşturan fiyat ve fiyat dışı ekonomik faktörler,
- üretim faktörleri, (emek,sermaye,doğal kaynaklar,müteşebbis)
- bunların paylaşımıdır.

Ekonomik sistemler:

Liberal sistem: üretim ve tüketim ilişkilerinde serbest piyasa mekanizması söz konusudur.

Karma sistem: piyasa mekanizmasına merkezi otoritenin müdahalesinin sadece düzenleyici, koruyucu, kontrol edici olması istenir.

sosyalist sistem: merkezi veya devlet otoritesi ile katı merkezi planlar piyasada arz ve talep ilişkilerini düzenler.

POLİTİK VE HUKUKİ ÇEVRE

- Politik çevre, genelde bir toplumun nasıl ve hangi politik düşünce veya düşüncelerin egemenliği doğrultusunda yönetildiğini gösterir.
- Politik sistemin ve politik düşüncenin en önemli yansıması kişi ve kuruluşlar arası ilişkilerin düzenlenmesinde olur.

Özel hukuk sistemi: kişiler arası ilişkilerin düzenlenmesi

Kamu hukuk sistemi: devlet ve kurumlarının düzenlenmesi

- Bir toplumu oluşturan birey ve kurumlar, bunlar arasındaki hak ve sorumlulukları ve ilişkileri düzenleyen, hukuk sistemi ve diğer çevresel faktörler ile politik sistemdeki değişimlere göre zaman içinde değişir.

TEKNOLOJİK ÇEVRE

- Teknolojik çevre faktörlerindeki hızlı değişim , işletme sistemlerinde sürekli bir değişimi zorunlu kılmaktadır.
- Teknoloji insan yaşamını daha kolaylaştıran, iyileştiren, güvence altına alan, ihtiyaçlarını daha iyi gidereceği umulan her türlü yeni ve çağdaş faaliyet ve uygulamalardır.

Teknolojinin yararları:

- Verimlilik artışlarının üretim ve işletme maliyetlerinin düşmesine sebep olması,
- İşletme maliyetlerinin aynı kalitedeki çıktı maliyetlerine yansıtılarak fiyatların düşürülmesi
- İşletmelerin piyasaya toplumun arzu ve isteklerine uygun miktar, kalite, çeşit ve fiyatla mal ve hizmet sunması sonucu toplumsal yaşam standartlarının olumlu etkilenmesi,

- Makine ve otomasyona dayalı sistemlerin emek yoğun sistemlere göre zaman ve hız açısından daha yüksek düzeyde üretim artışı sağlaması,
- İşgücü verimliliğinin teknoloji sayesinde artırılması,
- Üretimin daha kaliteli ve standartlara uygun yürütülmesi,
- Üretim atıkları ve üretimden kaynaklanacak hatalı çıktı miktarları iş kazası olasılıklarının azaltılıp kontrol altına alınması,

Teknolojinin zararları:

- Teknolojiye daha pahalı yatırım harcamalarını gerekli kılmasının işletmenin yatırıma yönelik fon ihtiyacını artırması ve bu fonların dışarıdan temin edilmesi sonucu işletmenin **ödeme güçlüğü** yaşaması,

Teknolojinin zararları:

- Yatırım maliyetlerinin yüksekliğinin yeni teknolojilerin seçilmesini engellemesi.
- GYÜ de yenilik içeren teknolojilerin olmaması sonucu ithal zorunluluğu dışa bağımlılık, ithal güçlükleri, lisans patent kullanma zorlukları yaratması

- Teknolojinin ömrünün çok kısa olması sonucu yapılan yatırımın geri dönüşümünün sağlanamaması
- Teknoloji yoğun sistemler işletmelerin işgücü çıkarmasına neden olarak bir yandan sendikalarla sürtüşmeler diğer yandan da işsiz sayısının artması
- Öngörülmeleyen onarım bakım, arzı türü duraklamalar sonucu üretim maliyetlerinin yükselmesi riski

- Bu teknolojiyi kullanacak yetenekte personel bulma sıkıntısı
- Bu teknoloji ile üretilen mal ve hizmetlere olan talebin azalması ya da sona ermesi sonucu işletme maliyetleri sabit maliyetlerin baskısı yüzünden artabilir.

DOĞAL ÇEVRE

- Toprak, hava ve su koşullarından oluşur.
- İşletmenin ihtiyaç duyduğu “doğal üretim kaynaklarını” sağlama açısından önemlidir.
- **Sanayi işletmeleri**, ihtiyaç duydukları doğal kaynakları bolca bulunduğu ve kolayca temin edildikleri yerleri **kuruluş yeri olarak seçebilir.**
- İşletme sistemini ve işleyişini doğrudan (kuraklık-tarım işletmesi, kötü hava koşulları-turizm işletmesi) **ve dolaylı** (ürünlerin kalitesini bozan, nem, ulaşım zorluğu yaratan hava koşulu) **olarak etkileyebilir.**

- Doğal çevrenin işletmeler tarafından bilinçsizce kullanılması ve işletme çıktılarının doğal çevreye aktarılması,
- doğal çevre sistemini bozmakta,
- **bir yandan** doğal çevre kaynaklarının hızla tükenmesine neden olurken
- **diğer yandan** da doğal çevrenin kirlenmesi sonucunu doğurmaktadır.

İŞLETMELERİN MİKRO ÇEVRESİ

İşletmelerin faaliyetlerini sürdürme aşamasında doğrudan veya dolaylı ilişkiler kurduğu çevredir.

Bu çevre ve faktörleri işletme sistemini ve faaliyetlerini doğrudan ve dolaylı olarak etkileyebilir.

• İşletmenin YAKIN mikro çevresi

İşletme sistemi ile çok yakın ilişkili olan, sistemi doğrudan etkileyebilen ve işletme faaliyetlerinden etkilenen kişi ve kuruluşlar

- sahip ve ortaklar
- yöneticiler
- çalışanlar
- tedarikçi kişi ve kuruluşlar
- doğrudan veya dolaylı rekabet eden kişi ve kuruluşlar aracılar
- tüketiciler /müşteriler)

- Hammadde ve yarı mamul madde, işletme malzemesi ve makineler gibi girdi üreten ve satanlar
- Elektrik, su ve diğer enerji kaynaklarını sağlayanlar
- Ticari ve yatırım fonlarını sağlayan, yönlendirenler
- Tüm ihtiyaçların temin edilmesinde aracılık yapan, stoklama ve taşımacılık hizmeti sunanlar

- Bilgi satan veya Pazar araştırması yapanlar
- Dışarıdan temizlik ve yemek gibi hizmet sağlayanlar
- Piyasaya her türlü bilgi aktarma ve ürünlerin tanıtılmasına yardımcı olanlar
- Malların satış sonrası bakım, onarım, montajı türü satış sonrası faaliyet yürütenler

İşletme sahipleri ve ortaklarının beklentileri:

- İşletmeye konulan sermayenin iyi değerlendirilmesi, korunması ve güçlenmesi,
- Sermayenin getirisi sonucu oluşan tatmin edici karlılık beklentisi,
- İşletmenin sürekliliği, büyümesi ve topluma fayda yaratıcı yaklaşımlar sergilemesi,
- İşletme sisteminin verimli, iktisadi ve karlılık ölçülerine uyum çalıştırılması, yönetilmesi

• İŞLETMENİN GENEL MİKRO ÇEVRESİ

Genel olarak dolaylı şekilde ilişkide olduğu
ulusal çevresi içinde yer alan kuruluş ve örgütler ;

- devlet ve yerel yönetimler
- mesleki ve kitlesel örgütler
- iletişim kuruluşları
- halk

İŞLETMELERİN ULUSLARARASI ÇEVRESİ

U.A. düzeyi tercih etmelerinin sebepleri

- Değişik piyasalara yönelerek satış ve kazanç olanaklarını arttırmak
- Değişik ülkelerin sağladığı işletmecilik maliyetlerini azaltıcı imkanlardan yararlanma
- Rekabet güçlerini arttırarak teknoloji ve işletmecilik bilgilerine ulaşmak isteme

Uluslararası piyasaya çıkış şekilleri

- Dış ticaret (ithalat/ihracat)
- Sözleşmeli dışa açılma ve stratejik işbirliği (lisans, ortak girişim, üretim ve yönetim sözleşmesi)
- Başka ülkelerde yatırım
- Uluslar arası e-ticaret

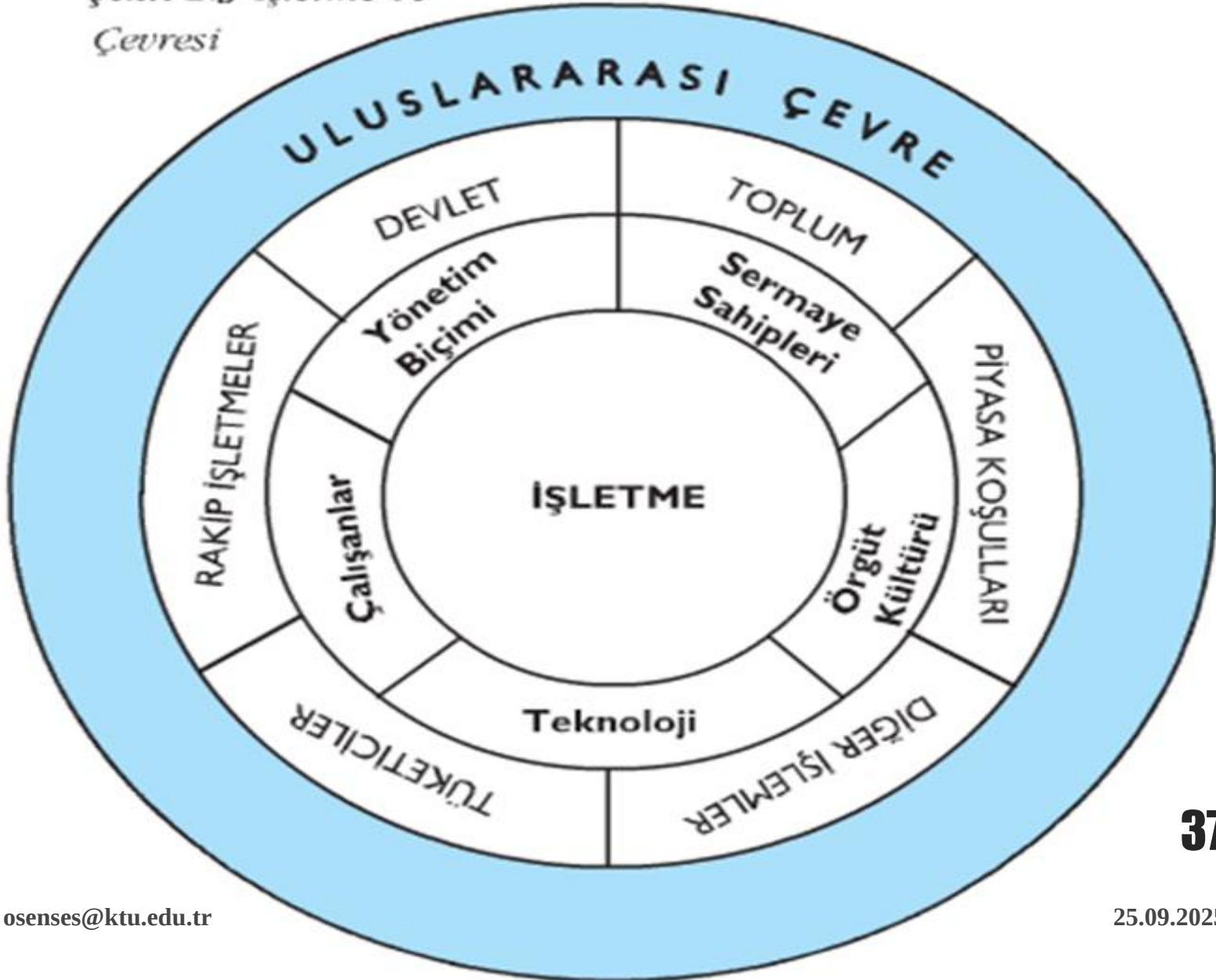
İŞLETMELERİN ÇEVRE İLİŞKİLERİ VE SORUMLULUKLARI

- Her işletme çevresindeki kişi veya kurumlara karşı sorumludur.

- Bu sorumluluğun gereği olarak bu kişilerin gereksinimlerini karşılamak zorundadır:
- ✓ Talep edilen mal ve hizmetleri üretmek,
- ✓ bunları talep edilen yerde (yer faydası sağlamak) ve
- ✓ talep edilen zamanda (zaman faydası sağlamak) sunmak,
- ✓ yasalara uymak,
- ✓ ekonomiye dinamizm katmak,
- ✓ İstihdamı arttırmak gibi.

- İşletmeler ile çevre unsurları arasındaki etkileşim,
- ilişkinin niteliğine göre farklılık gösterir.
- **Aşağıda işletmeleri çevreleyen unsurların özelliklerini ve karşılıklı ilişkileri açıklayacağız.**

Şekil 2.3 İşletme ve Çevresi

- Şekil 2. 3'de işletmelerin çevre ilişkileri iç ve dış çevre olarak ayrılmıştır.
- **İç çevre unsurları**, işletmeyi doğrudan etkileyen ve karşılığında işletme faaliyetlerinden doğrudan etkilenen unsurlardır.
- **Yöneticiler**,
- işletmenin iç çevresini, kararları ile
- ✓ doğrudan etkileme, şekillendirme
- ✓ ya da değiştirilebilme yetkisine sahiptir. **38**

- **İşletmelerin iç çevresinde yer alan temel unsurlar;**
 - ✓ sermaye sahipleri,
 - ✓ yöneticiler,
 - ✓ yönetilenler yani çalışanlar
 - ✓ ve onlardan kaynaklanan yönetim biçimi ya da örgüt kültürüdür.
- İç çevrede yer alanların, işletmeye sağladığı katkıları karşılığında işletmeden beklentileri vardır.

- **Sermaye sahipleri, işletmenin özvarlığını sağlayan kişilerdir.**
- **Sermaye sahiplerinin öncelikle beklentisi;**
- * **kâr** elde etmektir.
- **İşletmenin geleceğinin güvence altına alınması,**
- **pazar payının artırılması,**
- **güç sahibi olmak ya da prestij kazanmak,**
- **sermaye sahiplerinin beklentileri** arasındadır.
- ***Bu kişilerin işletmeye bağlılığı, beklentilerinin karşılanmasına bağlıdır.***

AKTİFİŞLETMESİTARİHLİ PASİF
BİLANÇOSU

I. DÖNEN VARLIKLAR

III. KISA VADELİ YABANCI
KAYNAKLAR

II. DURAN VARLIKLAR

IV. UZUN VADELİ YABANCI
KAYNAKLAR

V. ÖZ KAYNAKLAR

AKTİF
TOPLAM

PASİF TOPLAM

- İşletmelerde iç çevreyi oluşturan bir başka grup yönetici ve yönetilenlerin oluşturduğu personeldir.
- Bu grup, işletmenin amaçlarına ulaşması için düşünsel ve fiziksel çaba gösterir. (beden işçisi fikir işçisi)

- Buna karşılık, en alt basamaktan tepe yönetime kadar personelin yani çalışanların birbiri ile örtüşen veya farklı beklentileri vardır.
- Doyurucu bir ücret ,
- daha iyi çalışma koşulları,
- sosyal ortam,
- gelecek güvencesi,
- yükselme olanakları,
- ödüllendirilme vb.unsurlar;
- **çalışanların işletmeden başlıca beklentileridir.**

43

- Kalkınmışlık ve refah düzeyi yüksek olan ülkelerde;
- cinsiyet ayrımı gözetilmemesi,
- kreş ya da çocuk bakımı ,
- gibi konular da çalışanların temel beklentileri arasındadır.
- **İşletmenin amaçlarına etkin biçimde katkı sağlanabilmesi, personelin beklentilerine karşılık verme düzeyi ile yakından bağlantılıdır.** (çalışan ne kadar memnunsa o kadar başarılı ve verimli olur)

DIS COVERE

45

- İşletmelerin dış çevresinde;
- 1.devlet ve yasalar,
- 2.tüketiciler,
- 3.toplum yapısı ve kültürü,
- 4.rakipler,
- 5.tedarikçi işletmeler,
- 6.diğer işletmeler,
- 7.fiziksel (doğal) çevre koşulları
- yer alır.

- 1.Devletin uygulamaları ve yasalar:
- işletmeleri çevreleyen önemli bir unsurdur.
- İşletmelerin faaliyetleri, yasaların çizdiği haklar ve sorumluluklar çerçevesinde sürdürülür.

- **Devlet ile birey arasındaki ilişkileri düzenleyen** anayasa, iş hukuku, idare hukuku işletmelerle bireyler arasındaki ilişkileri düzenleyen ;
- ticaret,
- borçlar,
- icra iflas hukuku ,
- işletmelerin sorumlulukları ile ilgili kuralları içerir:
- **Çalışanların haklarının verilmesi, vergi vermek, iş güvenliğinin sağlanması vb. gibi.**

48

- **İşletmeler,**
- yasal düzenlemelere uygun faaliyet göstermenin karşılığında ; (uslu çocuk ödüllendirilir)
- devletin sağladığı çeşitli haklardan yararlanır;
- *yatırım indirimi
- *vergi teşvikinden yararlanma,
- *kredi olanakları
- vb. . gibi.

• 2.Tüketiciler:

- işletmelerin varlığını sürdürebilmesinde önemli bir etkidir.
- İşletmeler öncelikle hedef kitlenin ve genel olarak tüketicilerin beklentilerine karşılık vermek zorundadır.

- Mal ve hizmetlerin tüketicilerin;
- tercih ettiği kalitede,
- zamanda,
- yerde ve
- onların ödeyebileceği fiyat üzerinden sunulması,
pazarda pay edinmenin ve başarmanın ön
koşuludur.

- İşletmelerin dış çevresinde;
- 3.toplum yapısı ve kültürü

- **Günümüzde tüketiciler**, **toplum için üretim yapan işletmeleri**, **üretim için üretim yapanlardan** ayırma bilincine ulaşmıştır.
- Artık, tüketiciye gereksinme duyduğu ürünleri ulaştırmak tek başına yeterli değildir.
- **Tüketici**, kendi çıkarlarını gözetip, kendisine hem ürün özellikleri hem de servis açısından kalite sunan işletmelere yönelmektedir.

- **Bunların dışında,**
- doğal çevrenin korunması,
- diğer işletmelerle ılımlı ilişkiler içinde olması,
- devlete karşı yükümlülüklerini yerine getirmesi
- **tüketicilerin işletmelerde aradığı özelliklerdir.**
- **Tüketicilerin beklenti ve istekleri,**
- toplumsal değerler,
- yaşam biçimi,
- gelenek ve inançlardan
- **büyük ölçüde etkilenir.**

- Özellikle uluslararası faaliyetleri olan işletmelerin;
- ürünlerini tasarlayıp,
- hazır hale getirip,
- pazara sunmadan önce
- toplum yapısını ve kültürünü iyi tanınası gerekir.
- Pazar araştırması, tüketici beklentilerine ve rakip işletmelerin uygulamalarına yönelik araştırmalar işletmelere, bu konuda gereksinme duydukları bilgileri sağlar.

- Toplumsal çevreden, bir toplumun işletmelere bakış açısı, onlara ilişkin görüşleri anlaşılır.
- İşletmeyi kuşatan ve işletme ile doğrudan ya da dolaylı ilişkisi olan insanların demografik ve kültürel özellikleri toplumsal çevreyi belirler.
- Toplumu oluşturan bireylerin çoğunluğunca benimsenen kültürel değerler, o toplumun yaşam biçimini belirler.

- Yeme içme,
- eğlenme,
- barınma,
- çalışma,
- sağlık,
- iş ahlakı,
- çevrenin korunması
- gibi kavramlara ilişkin görüş ve davranışlar toplumsal kültürü oluşturur.
- İşletmeler toplumun yaşam biçimini, alışkanlıklarına, değerlerine uygun bir üretim ve faaliyet ortamı gerçekleştirmekle yükümlüdür.

- Nepal ile Tibset arasındaki Nyimba Vadisi'nde Niyma adındaki bir topluluk yaşıyor.
- 7 Kocası Olan Kadınlar Her Yıl Eşlerinin Birinden Hamile Kalıyor!
- 6 Ekim 2015 Salı 15:05
- Burada kadınlar birer çocuk fabrikası gibi çalışıyor. Nüfus oranlarını arttırmak ve tarlalarda çalışacak bireyler yetiştirmek isteyen toplum çok eşlilik kararı almış.
- <http://www.haberler.com/7-kocasi-olan-kadinlar-her-yil-eslerinin-birinden-7750619-haberi/>

• **7 TANE KOCALARI VAR**

- Sonra çok eşli evlilikler de bazı toplumlarda yoğun olarak uygulandı. Ama böylesi görülmedi. Bu kadınların en az iki en çok 7 kocası bulunuyor. İşin ilginç yanı kocalar birbirlerini kıskanmadan gül gibi geçinip gidiyorlar. Nepal ile Tibet arasındaki Nyimba Vadisi'nde Niyma adındaki bir topluluk yaşıyor.

- Çok kocalı kadınlar hemen hemen her sene kocalarından birisinden hamile kalıyor.

- **Tüketici Hakları;**
- işletmelerin karar ve politikalarında, tüketicilerin istek ve gereksinimlerini dikkate almasını öngören bir kamuoyu hareketi olarak yaygınlaşmıştır.
- ABD Başkanlarından J.F. Kennedy, tüketici haklarını;
- bilgilendirme,
- seçim yapma,
- güvenlik ve
- sesini duyurabilme
- olarak sıralamıştır.

- Bu konunun önemini kavramış olan işletmeler, tüketici şikayetlerini alabilmek için özel bir çaba gösterirler.
- Tüketicilerin örgütlenebildiği ülkelerde, tüketicilerin hakları yasalar yoluyla korunmaya çalışılır.
- Ülkemizde, Tüketicilerin Korunması Kanunu da bu amaca yöneliktir.

• 4.Rakipler:

- işletmelerin dikkatle izlenmesi gereken önemli **bir başka dış çevre** unsurudur.
- Rakipler, Pepsi-Cola ve Coca-Cola örneğinde olduğu gibi aynı faaliyet dalında aynı hedef kitleye ürün sunan işletmelerdir.
- **Rekabet;**
- **ürünün özelliği,**
- **satış koşulları,**
- **dağıtım,**
- **satış çabaları** ya da diğer yan hizmetlerle ilgili olabilir.

66

- İşletmeler için rekabet üstünlüğü, bu ve benzeri konularda rakiplerden daha iyi olmak ya da farklı olmak demektir.
- Bunu sağlayabilmek için işletmeler,
- içinde bulunduğu sektörün genel yapısı yanı sıra;
- rakiplerin ürün,
- fiyat,
- satış,
- insan kaynakları politikalarını
- öğrenmeye çalışmalıdır.

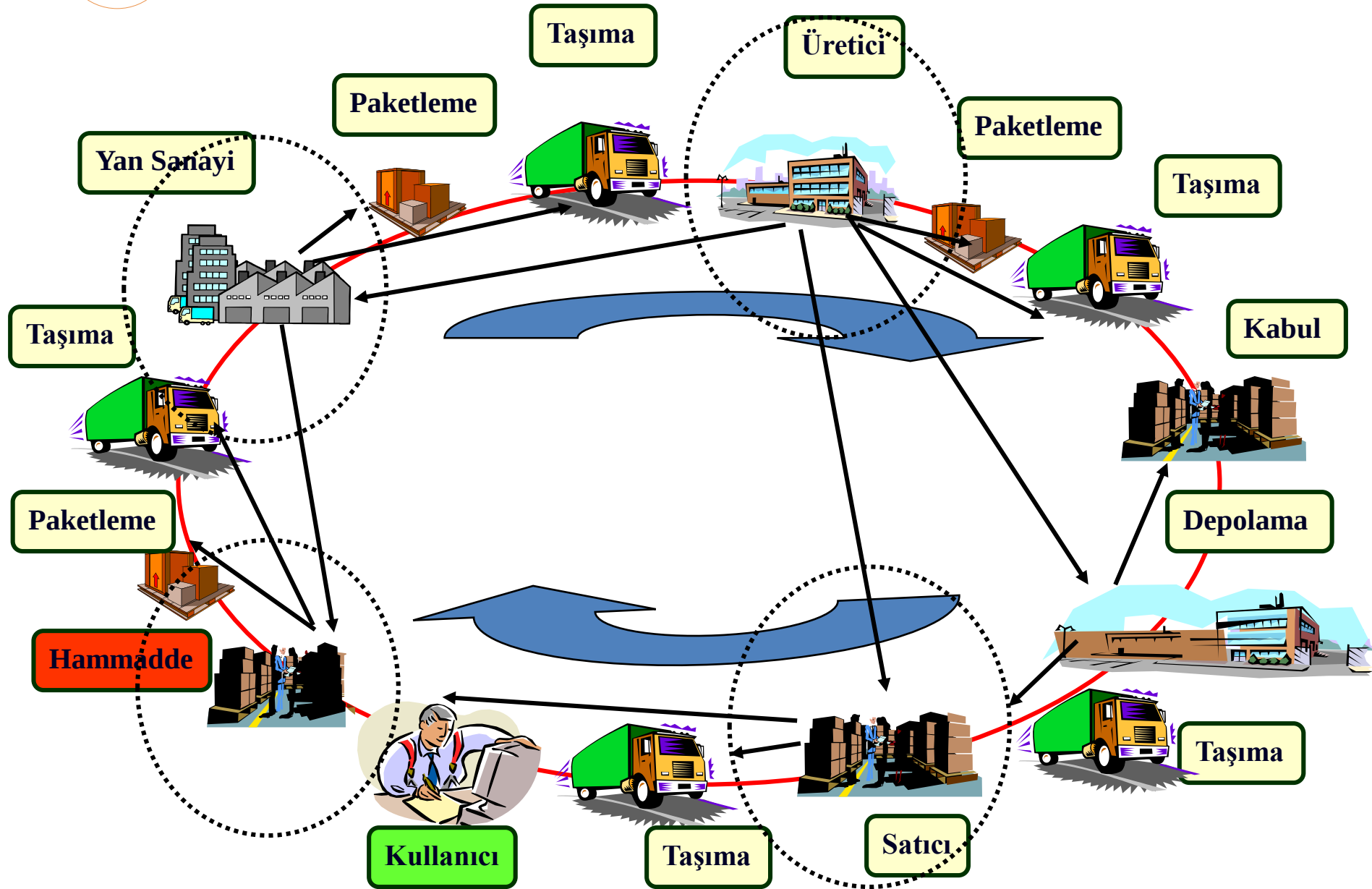
- Ancak, rakip işletmelerin uygulamalarını aynen almak yerine,
- bunları işletmenin kendi yapısına ve gereksinimlerine uyarlanmalıdır. ■ (benchmarking)

- Rakip durumunda olan işletmeler işbirliği içinde de olabilir.
- Çıkarları gereği anlaşarak, kartel, tröst, konsorsiyum ya da holding gibi birleşmelere gidilebilir.
- Bu birleşmeler sayesinde işletmeler arasında finansal, teknolojik, örgütsel ya da hukuki anlaşmalar gerçekleşir.
- İşletmelerin bu noktadaki en büyük sorumluluğu, karşılıklı olarak yapılan anlaşma kurallarına ve etik ilkelere uygun davranmaktır.

- İşletmelerin dış çevresinde;
 - 5.tedarikçi işletmeler,

- İşletmelerin dış çevre unsurlarından bir başkası **tedarikçiler**dir.
- **Tedarikçiler**, işletmelere,
- üretim faaliyetleri için gerekli olan mal ve hizmetleri sağlarlar.
- Teknik donanım,
- ara mallar,
- işgücü,
- dağıtım,
- taşımacılık ve benzeri konularda katkı sağlayan bu kuruluşlarla olumlu ilişkiler içinde olunması, işletmelerin faaliyetlerinin aksamadan sürdürülmesinde önemli rol oynar.

Tedarik Zinciri

- Ucuz,
- kalite standartlarına ve
- işletmenin beklentilerine uygun hizmet alabilmek için,
- tedarikçilerin çıkarlarının gözetilmesi önem kazanır.

- İşletmelerin dış çevresinde;

- 6.diğer işletmeler

- Diğer işletmeler içinde, işletmeye kredi veren bankalar, finans kuruluşları da önemli yer tutar.
- Bu kurumlarla olumlu ilişkiler içinde olunması, işletmelerin parasal kaynak bulmasını kolaylaştırır.
- İşletmelerin bunlara karşı olan yükümlülüklerini zamanında yerine getirmesi, parasal gereksinimlerinin her seferinde herhangi bir engel olmaksızın karşılanmasını sağlar.

- İşletmelerin dış çevresinde;

-

- 7.Fiziksel çevre

- Fiziksel çevre,
- genel anlamda yeryüzündeki doğal kaynaklardır.
- Bunlar, toprak, hava, su ve iklimdir.
- Bütün işletmeler çeşitli derecelerde bu kaynaklara bağımlıdır.
- İşletmelerin mallarını üretmek için kullandığı kaynakların çoğu fiziksel çevreden sağlanır.

- Bu kaynakların kullanımı, ekonomik yapıyla, hükümetlerin tutumuyla ve toplumun duyarlılığı ile yakından ilgilidir.
- Doğal kaynakların bilinçsizce kullanılıp yok edilmesi ve kullanımındaki çıkar ilişkileri işletmeler için de önemli sorunlar yaratır.